

PODSUMOWANIE

Badania jakości środowiska województwa zachodniopomorskiego od kilku lat wykazują tendencję jego poprawy. Jest to wynik ukończenia wielu inwestycji realizowanych przy wsparciu funduszy polskich i unijnych.

Tendencje poprawy jakości środowiska nie zawsze są widoczne w wynikach oceny spełniania kryteriów dla poszczególnych zanieczyszczeń i komponentów środowiska, ponieważ często są bardzo rygorystyczne. Można to natomiast zauważyć, analizując trendy zmian substancji zanieczyszczających.

Niewątpliwie dla województwa zachodniopomorskiego duże znaczenie ma wsparcie inwestycji poprawiających stan środowiska ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Z tego wsparcia korzysta także Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, aby móc zrealizować badania stanu środowiska w naszym województwie. Wnioski wynikające z tych badań przedstawiono poniżej.

Odpany

Proces dostosowawczy do wymagań prawnych stawianych przez Unię Europejską wymusił pozytywne zmiany w gospodarowaniu odpadami na obszarze naszego kraju.

Traktat Akcesyjny oraz dyrektywa 99/31/WE w sprawie składowania odpadów zobowiązują do zamknięcia do końca roku 2012 składowisk odpadów komunalnych, które nie spełniają wymogów tej dyrektywy.

Według stanu na koniec 2011 roku na terenie województwa w eksploatacji pozostało 31 składowisk komunalnych. Do tego czasu z eksploatacji wyłączono 83 składowiska. Obecnie trwają kontrola istniejących składowisk i przygotowania do zamknięcia tych składowisk, które nie spełniają wymogów dyrektywy składowiskowej.

Wśród stosowanych metod zagospodarowania odpadów komunalnych w województwie zachodniopomorskim dominuje deponowanie ich na składowiskach. W większości na składowiska trafiają odpady niesegregowane, tylko na nielicznych obiektach prowadzi się odzysk surowców wtórnych.

Większość gmin województwa objęta jest selektywną zbiórką odpadów u źródła, ograniczoną głównie do odpadów opakowaniowych. Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów zwiększył się w ostatnich latach z 1,5% w roku 2002 do 11,39% w 2011 roku.

Ważnym osiągnięciem w gospodarce odpadami w latach 2010-2011 było zakończenie procesu likwidacji mogilników. W okresie dwóch lat zlikwidowano 24 obiekty, teren po likwidacji został zrekultywowany, a wokół zlikwidowanych obiektów zamontowano piezometry w celu monitorowania jakości wód podziemnych. W roku 2011 WIOŚ w Szczecinie prowadził badania jakości wód wokół 6 obiektów, które kontynuowane są w roku 2012. Jakość wód pod względem większości badanych zanieczyszczeń była w stanie dobrym. W latach następnych monitoringiem zostaną objęte wody podziemne wokół zlikwidowanych w 2011 roku obiektów.

Nadal jednak na terenie województwa zachodniopomorskiego stan gospodarowania odpadami pochodzącymi z sektora gospodarczego, jak również odpadami komunalnymi, jest daleki od dobrego. Brakuje ogólnodostępnego składowiska odpadów przemysłowych. Część odpadów przemysłowych deponowana jest na składowiskach komunalnych.

Brakuje także samowystarczalności w zakresie termicznego unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych oraz instalacji służących do odzysku.

Mimo zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych znaczna część odpadów trafia na wysypiska „dzikie”, które są sukcesywnie likwidowane przez gminy.

Słabo funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych, wielkogabarytowych oraz niebezpiecznych odpadów powstających w gospodarstwach domowych, zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego. Niewystarczająca jest liczba instalacji do zagospodarowania

odpadów komunalnych, w tym selektywnie zbieranych oraz odpadów powstających w wyniku rozsortowywania zmieszanych odpadów komunalnych. Brakuje również instalacji do odzysku odpadów biodegradowalnych.

Opracowany w roku 2011 *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy 2018-2023* ma na celu wprowadzenie nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie. Jest nadzieja, że postęp w gospodarowaniu odpadami będzie wkrótce bardziej widoczny.

Wody

Zagrożenia jakości wód związane są głównie z nadmiernym poborem wód na cele bytowe i gospodarcze oraz z odprowadzaniem powstających zanieczyszczeń.

W ostatnich latach zauważalnie zmniejszyła się liczba ścieków nieoczyszczanych. Większość ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną jest oczyszczana. Równocześnie zmianie uległ sposób oczyszczania ścieków. Nowe oczyszczalnie są wyposażane w procesy oczyszczania ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ścieki komunalne powstające w wyniku poboru wód z sieci wodociągowej, nieodprowadzane do kanalizacji, potencjalnie stanowią źródło zanieczyszczenia pobliskich cieków i zbiorników wodnych. Pomimo systematycznego wzrostu długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, będącego wynikiem działań podejmowanych na rzecz ochrony wód w województwie, nadal istnieje znacząca rozbieżność pomiędzy długością obydwu sieci.

Zagrożenia jakości wód związane z działalnością człowieka na obszarach wiejskich wynikają nie tylko z nieuregulowanej gospodarki ściekowej, ale również z niewłaściwego stosowania nawozów i prowadzenia intensywnej produkcji zwierzęcej.

W województwie zachodniopomorskim zużycie nawozów mineralnych na przestrzeni ostatnich lat ulegało niewielkim wahaniom. W latach 2010-2011 zmniejszyła się ilość stosowanych nawozów wapniowych.

Zagrożenia dla środowiska, będące skutkiem produkcji zwierzęcej, związane są z intensywnością hodowli. Od wielkości pogłowia i rodzaju zwierząt zależy ilość ładunku azotu i fosforu wprowadzanego do środowiska wodnego. Należy zaznaczyć, że w skali kraju województwo zachodniopomorskie należy do grupy województw o najniższej intensywności hodowli zwierzęcej. Jednak w skali Polski cechuje się stosunkowo dużą liczbą ferm zobowiązanych do posiadania pozwolenia zintegrowanego. A więc potencjalnym zagrożeniem dla wód jest koncentracja produkcji zwierzęcej.

Rzeki

Jednolite części wód (JCW) stanowią podstawową jednostkę gospodarowania wodami i dla nich wykonuje się ocenę stanu.

Spośród 71 ocenianych w latach 2010-2011 JCW rzecznych wodom w 45 JCW (63,4%) przypisano stan/potencjał dobry (II klasa), a w 26 JCW (36,6%) stan/potencjał umiarkowany (III klasa). Elementy biologiczne klasyfikują badane wody do stanu gorszego niż dobry w 20 JCW rzecznych. W zakresie wskaźników fizykochemicznych jakość wód w 12 JCW oceniono poniżej stanu dobrego.

W 34 JCW nie były spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych – najczęściej na obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych (21 JCW). W przypadku 14 JCW wynik tej oceny powodował obniżenie klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego z dobrego do umiarkowanego.

Stan chemiczny 2 JCW w zakresie prowadzonych badań oceniono jako zły z uwagi na zawartość WWA. W jednym przypadku zły stan chemiczny zdecydował o wyniku oceny stanu wód.

W rezultacie stan wód będący wypadkową oceny stanu/ potencjału ekologicznego i chemicznego oraz oceny spełnienia dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych w 41 JCW (ponad 57,7% ocenianych) określono jako zły.

Ocena eutrofizacji wód rzecznych wykonana na podstawie badań 2008-2010 wykazała, że spośród 112 ocenianych punktów pomiarowych (zlokalizowanych w 83 JCW) eutrofizację stwierdzono w 70 (54 JCW).

Pomimo odnotowanej w ostatnich latach znacznej poprawy jakości wód, co widoczne jest w trendach zmian podstawowych zanieczyszczeń wód, które są efektem ograniczenia produkcji w wielu branżach przemysłu, budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych, stan czystości rzek jest wciąż niezadowalający. W celu osiągnięcia lub zachowania dobrego stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego konieczna jest kontynuacja działań zmierzających do poprawy jakości wód lub podjęcie szeregu nowych działań, aby w zależności od przeznaczenia nadawały się do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych, bytowania ryb i innych organizmów wodnych w warunkach naturalnych.

Realizacja tego celu jest uzależniona głównie od postępów w realizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju oraz Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Jeziora

W latach 2010-2011 zrealizowano badania stanu/potencjału ekologicznego 18 jezior, w tym dwóch jezior o powierzchni mniejszej niż 50 ha.

Pozytywny wynik oceny ekologicznej (stan dobry) uzyskało jedynie 5 jezior. Pozostałe badane jeziora zaliczono do: stanu umiarkowanego – 9 akwenów, stanu słabego – 3 akweny i do złego stanu/potencjału 2 akweny.

Ocena stanu 6 jezior objętych działaniami rekultywacyjnymi wykazała stan zły dla 1 jeziora, stan słaby dla 2 jezior oraz stan umiarkowany dla 3 jezior.

Przeprowadzone w roku 2011 badania wód jeziora Trzesiecko nie wykazały obciążenia wód pestycydami i metalami ciężkimi, których obecność w osadach dennych stwierdzona została w latach ubiegłych. Natomiast w roku 2010 oraz w roku 2011 stwierdzono przekroczenia wartości normatywnych dla formaldehydu.

Analiza obecności substancji priorytetowych w wodach jezior, podobnie jak dla rzek, wskazuje na możliwość wystąpienia realnych problemów z zanieczyszczeniami z grupy WWA (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne). Głównym źródłem WWA są procesy spalania paliw.

Przeprowadzona ocena przydatności wód jeziora Miedwie do spożycia przez ludzi ponownie wykazała nadmierną koncentrację związków organicznych. Wartości tych wskaźników przekraczają wartości graniczne dla ujęcia wód kategorii A2.

W wodach jezior położonych na obszarze OSN nie stwierdzono wysokich stężeń azotanów. Maksymalne stężenie wystąpiło w wodach jeziora Zaborsko II i wyniosło 12,85 mg NO₃/l.

Ocena stanu trofii 24 jezior zachodniopomorskich badanych w latach 2008-2010 wykazała eutrofię większości z nich (19 jezior).

Wody przejściowe i przybrzeżne

Jakość wód Zatoki Pomorskiej kształtowana jest przez wody Zalewu Szczecińskiego, który znajduje się pod silnym wpływem zanieczyszczeń, głównie wnoszonych z wodami Odry. Rzeki wpływające do Zalewu Szczecińskiego oraz Bałtyku niosą z wodami znaczące ilości azotu i fosforu, w konsekwencji powodując eutrofizację tych wód.

W wodach Zalewu Szczecińskiego obserwuje się stały poziom związków azotu w wieloletnim i systematyczny spadek zawartości związków fosforu, natomiast w wodach Zatoki Pomorskiej powolny, lecz systematyczny spadek związków azotu oraz stopniowe zmniejszanie się zawartości fosforu ogólnego i fosforanów.

Ocena stanu wód przejściowych i przybrzeżnych (w tym Zalewu Szczecińskiego i Zatoki Pomorskiej) określona na podstawie oceny wyników badań z 18 punktów pomiarowych, zlokalizowanych w 7 jednolitych częściach wód wykazała, że ich wody nie spełniają wymogów dla obszarów

chronionych. Na ocenę końcową jakości tych wód wpłynęła także zła ocena elementów biologicznych i fizykochemicznych. Ostatecznie stan wód we wszystkich badanych jednolitych częściach wód przejściowych i przybrzeżnych przyjęto jako zły.

Wody podziemne

Wyniki badań jakości wód podziemnych wykonane w latach 2010-2011 wykazały, że na terenie województwa zachodniopomorskiego dominowały wody o dobrym stanie chemicznym, w tym wody dobrej jakości (II klasy) i zadowalającej jakości (III klasy). Nie odnotowano występowania wód bardzo dobrej jakości (I klasy).

Spośród 17 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) występujących na terenie województwa, wody 14 wykazywały dobry stan chemiczny, natomiast wody 3 JCWPd charakteryzowały się słabym stanem chemicznym.

W rejonie Świnoujścia (JCWPd nr 1 i 2) odnotowano słaby stan chemiczny wód podziemnych. Wysokie stężenia chlorków stwierdzono także w miejscowości Mielno (JCWPd nr 9) i miejscowości Jezierzany (JCWPd nr 10). Zasolenie wód poziomu czwartorzędowego w rejonie Świnoujścia jest wynikiem ascenzji wód słonych z głębszego podłoża skalnego kredy, a w strefie brzegowej także ingresji słonych wód morskich. Zasolenie wód poziomu kredowego w rejonie Świnoujścia, w Mielnie oraz Jezierzanach ma charakter geogeniczny i związane jest z naturalnym chemizmem warstwy wodonośnej.

Wody podziemne charakteryzowały się niską zawartością metali ciężkich, pestycydów oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, które kształtowały się poniżej granicy oznaczalności lub nieznacznie ją przekraczały. Wyższe zawartości metali odnotowano w miejscowości Staniewice (cynk), w miejscowości Żabów (kadm), w Mielnie (bor) oraz fluorków w Świnoujściu.

Zawartość azotanów w wodach podziemnych w większości punktów była niska i kształtowała się w zakresie od wartości poniżej granicy oznaczalności do 10 mg NO₃/l (w I klasie).

Podobnie jak w latach poprzednich występowanie wyższych stężeń azotanów w wodach podziemnych (w V klasie) odnotowano w obszarze szczególnie zagrożonym na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego wyznaczonym w zlewni rzeki Płoni (obszar JCWPd nr 25).

Występowanie stężeń azotanów powyżej 50 mg NO₃/l, wskazujące na zanieczyszczenie wód podziemnych azotanami, odnotowano w miejscowościach: Koszewko, Reńsko, Nowy Przylep i Kurzycko.

W wyniku badań wód podziemnych wokół mogiłników zlikwidowanych w 2010 roku stwierdzono, że w większości punktów pomiarowych zawartość metali ciężkich oraz pestycydów chloroorganicznych była niska (w I klasie). Nieco wyższe stężenia (w II klasie) zanotowano w przypadku cynku w miejscowości Osina, Kurzycko i Wisławie, jonu amonowego w Kurzycku oraz azotanów w Drzonowie i Kurzycku. Ponadto w wodach podziemnych w Kurzycku stwierdzono wysokie stężenia lindanu (w IV klasie) i azotanów (w V klasie).

Osady rzek i jezior

Wyniki oceny geochemicznej osadów rzek badanych w latach 2010-2011 wykazały, że zawartość pierwiastków w osadach w większości punktów (około 69% punktów) była niska i wskazywała na występowanie osadów niezanieczyszczonych (klasa I).

W pozostałych punktach (około 31%) stwierdzono występowanie osadów miernie zanieczyszczonych (klasa II) lub zanieczyszczonych (klasa III). Nie stwierdzono występowania osadów silnie zanieczyszczonych (klasa IV).

Zanieczyszczenie metalami (klasa III) stwierdzono w osadach Odry w Radziszewie, Odry w Gryfinie, Odry w Widuchowej i Myśli w Namyślinie.

Wyniki oceny biogeochemicznej badanych osadów rzek wykazały, że zawartość metali i trwałych związków organicznych w osadach w większości punktów (około 69%) kształtowała się poniżej

wartości progowych PEL, wskazując na występowanie osadów sporadycznie szkodliwie oddziałujących na organizmy wodne.

W pozostałych punktach (około 31% punktów) stwierdzono przekroczenia wartości progowych PEL, wskazujące na występowanie osadów często szkodliwie oddziałujących na organizmy wodne.

Przekroczenie wartości progowych wyznaczonych rozporządzeniem Ministra Środowiska i wskazujących na występowanie osadów zanieczyszczonych odnotowano jedynie w 2010 roku w przypadku Dzierżęcinki w Koszalinie (benzo(g,h,i)perylen).

Wyniki badań osadów jezior wskazują, że przeciętne zawartości metali ciężkich oraz trwałych związków organicznych były wyższe niż w osadach rzek. Jest to głównie wynikiem odmiennych warunków sedymentacji w jeziorach oraz większej zawartości materii organicznej i nieorganicznej w osadach jezior, mającej wpływ na wiązanie i akumulację zanieczyszczeń.

Wyniki oceny geochemicznej badanych osadów jezior wykazały, że w większości punktów (około 68%) stwierdzono występowanie osadów miernie zanieczyszczonych (klasa II), zanieczyszczonych (klasa III) lub silnie zanieczyszczonych (klasa IV). W pozostałych punktach (około 32%) odnotowano występowanie osadów niezanieczyszczonych (klasa I).

Zanieczyszczenie metalami (klasa III) stwierdzono w 2010 roku w osadach jeziora Trzesiecko oraz w jeziorze Nicemino. Silne zanieczyszczenie metalami (klasa IV) stwierdzono w osadach jeziora Siecino oraz w jeziorze Kańsko.

Wyniki oceny biogeochemicznej badanych osadów jezior wykazały, że zawartość metali i trwałych związków organicznych tylko w połowie badanych punktów (około 51,6% punktów) kształtowała się poniżej wartości progowych PEL, wskazując na występowanie osadów sporadycznie szkodliwie oddziałujących na organizmy wodne.

W pozostałych punktach (około 48,4% punktów) stwierdzono przekroczenia wartości progowych PEL wskazujące na występowanie osadów często szkodliwie oddziałujących na organizmy wodne.

Przekroczenia wartości progowych PEL wskazujące na występowanie osadów często szkodliwie oddziałujących na organizmy wodne odnotowano w 2010 roku w przypadku jezior: Krosino, Kamienica, Kłępnickie, Zaborsko, Starzyc, Trzesiecko. W 2011 roku przekroczenia wartości progowej PEL stwierdzono w przypadku jezior: Siecino, Długie, Nicemino, Żerdno, Wielkie Dąbie, Lubie, Kańsko i Morzycko.

Przekroczenie wartości progowych wyznaczonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2002 roku w sprawie rodzajów oraz stężeń substancji powodujących, że urobek jest zanieczyszczony w przypadku jezior: Starzyc, Trzesiecko, Siecino, Kańsko i Morzycko.

Jakość gleb

Wyniki badań chemizmu gleb wykonanych w 2010 roku wykazały znikome zakwaszenie badanych gleb. W większości punktów pomiarowo-kontrolnych gleby posiadały odczyn obojętny lub zasadowy i charakteryzowały się niską, naturalną zawartością siarki siarczanowej.

Zawartość kadmu, miedzi, niklu, ołowiu i cynku w badanych glebach była niska i wskazywała na brak zanieczyszczenia metalami ciężkimi.

W 5 badanych punktach pomiarowo-kontrolnych stwierdzono podwyższoną zawartość WWA, natomiast maksymalną zawartość sumy WWA, odpowiadającą 3 stopniowi zanieczyszczenia, odnotowano w miejscowości Drawsko Pomorskie.

W żadnym punkcie nie stwierdzono przekroczeń wartości progowych dla metali ciężkich oraz WWA w glebach, wyznaczonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi.

Powietrze

Województwo zachodniopomorskie pod względem jakości powietrza należy do jednych z najczystszych województw w Polsce. Rejestrowane na obszarze województwa stężenia: dwutlenku siarki, benzenu, ołowiu, tlenku węgla, arsenu, kadmu i niklu były niskie i w żadnym punkcie nie przekroczyły określonych dla nich wartości kryterialnych.

Podobnie dla pyłu PM_{2,5}, stanowiącego od 2010 roku nowy element oceny jakości powietrza, stężenia mierzone na 5 stanowiskach: w aglomeracji szczecińskiej, w Koszalinie, Szczecinku i Myśliborzu, nie wykazały przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla stężenia średniorocznego, wynoszącego 25 µg/m³.

Wyniki badań w latach 2010-2011 potwierdziły, że emisja powierzchniowa z sektora komunalnego oraz emisja liniowa z transportu samochodowego ma istotny wpływ na jakość powietrza w województwie zachodniopomorskim.

W latach 2010-2011 w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak na pozostałym obszarze Polski, istotnym problemem są ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, rejestrowane w sezonie zimowym.

Ze względu na ponadnormatywne stężenia pyłu PM₁₀ (stężenia 24 godzinne) aglomeracja szczecińska oraz strefa zachodniopomorska w ocenach jakości powietrza za lata 2010 i 2011 otrzymały klasę C. Skutkuje to koniecznością opracowania programu ochrony powietrza bądź aktualizacją programu opracowanego wcześniej. W przypadku pyłu PM₁₀ jedyną strefą w województwie bez przekroczeń stężeń pyłu PM₁₀ było miasto Koszalin.

W 2010 i 2011 roku przekroczenie poziomu docelowego przez średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu, podobnie jak w latach 2007-2009, wystąpiło na wszystkich sześciu stanowiskach pomiarowych: w Szczecinie, Koszalinie, Widuchowej i Szczecinku. Wszystkie 3 strefy województwa otrzymały więc w obu rocznych ocenach klasę C ze względu na benzo(a)piren.

W przypadku benzo(a)pirenu dla Szczecina, Koszalina oraz powiatów gryfińskiego i szczecineckiego obowiązują programy ochrony powietrza opracowane przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie rocznej oceny jakości powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego za 2007 rok.

Jako główną przyczynę przekroczenia norm dla obu zanieczyszczeń wskazano spalanie złej jakości paliw w gospodarstwach domowych oraz emisję pyłów z ciepłowni i zakładów przemysłowych. Dodatkowe przyczyny to: oddziaływanie emisji związanej z intensywnym ruchem pojazdów, szczególne lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i niekorzystne warunki meteorologiczne (niskie temperatury powietrza i mała prędkość wiatru).

W sezonie letnim w 2010 roku i 2011 roku zarejestrowano wysokie stężenia ozonu troposferycznego, przekraczające normowany dla tego zanieczyszczenia poziom celu długoterminowego. Nie stwierdzono natomiast przekroczeń podstawowego kryterium oceny dla ozonu, jakim jest poziom docelowy. W przypadku ozonu dla strefy zachodniopomorskiej nadal obowiązuje program ochrony powietrza opracowany na podstawie wyników rocznej oceny za 2008 rok.

W aglomeracji szczecińskiej, a także w większych miastach województwa, w rejonie oddziaływania intensywnego ruchu samochodowego, rejestrowano wysokie stężenia dwutlenku azotu, które jednak nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego. W Szczecinie, w najbardziej obciążonych komunikacją miejscach, stężenia średnioroczne dwutlenku azotu osiągają wartości 75% poziomu dopuszczalnego.

Obowiązujące i nowe programy ochrony powietrza, w których główne działania skoncentrowane są na obniżeniu emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych (z sektora komunalnego) oraz emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych (z transportu samochodowego), mogą przynieść poprawę jakości powietrza, jeśli znajdą się środki na ich realizację. Ten aspekt jest szczególnie ważny, gdyż dotyczy głównie mieszkańców miast, którzy często z przyczyn ekonomicznych korzystają z najtańszego systemu wytwarzania ciepła, czyli spalania węgla w paleniskach domowych.

Hałas

Hałas stanowi jedno z najbardziej rozpowszechnionych zagrożeń dla ludzkiego zdrowia. W związku z tym ograniczenie hałasu jest niezbędne, nie tylko ze względu na komfort życia, ale również w celu zmniejszenia negatywnych skutków zdrowotnych.

Wspólnota Europejska podjęła już działania w tej dziedzinie poprzez wprowadzenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 roku *odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku* (2002/49/WE). Dokument ten przewiduje wykonywanie strategicznych map akustycznych oraz planów działania dla sieci kolejowych, dróg, portów lotniczych oraz aglomeracji.

Pierwszy etap mapowania został zrealizowany. Termin zakończenia drugiego etapu to 30 czerwca 2012 roku. Zakwalifikowało się do niego 30 odcinków dróg krajowych, 2 odcinki linii kolejowych oraz aglomeracje: Koszalin i Szczecin. W ciągu roku od opublikowania map należy opracować programy ochrony środowiska przed hałasem.

Problem zagrożenia ludności zamieszkującej miasta o liczbie mieszkańców poniżej 100 000 nie został ujęty w powyższej dyrektywie i dla tych miast w latach 2010-2011 WIOŚ w Szczecinie wykonał 10 map akustycznych, które wykazują, że również w tych miastach ludność narażona jest na oddziaływanie ponadnormatywnego hałasu.

Niekorzystny klimat akustyczny badanych miejscowości wynika z ich układu urbanistycznego. W okresie rozwoju przestrzennego miast rozbudowa przebiegała wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Z analizy stanu klimatu akustycznego wynika, iż znaczna część tych obszarów narażona jest na przekroczenia hałasu komunikacyjnego.

Sporządzone mapy akustyczne stanowią materiał wyjściowy dla dalszych ocen i przyszłych porównań warunków akustycznych środowiska oraz posłużą do opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem. Wykonana ocena stanu klimatu akustycznego umożliwi administracji samorządowej i państwowej planowanie rozwoju województwa w optymalnych kierunkach. Dokumenty wykorzystywane mogą być również do weryfikacji ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem eliminacji tych zapisów, które w przyszłości mogą prowadzić do konieczności stosowania środków ochrony przed hałasem. W konsekwencji będzie to prowadzić do wzrostu konkurencyjności miast w województwie w aspekcie rozwoju gospodarczego.

Pola elektromagnetyczne

Pomiary wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie w latach 2010-2011 nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku.

Średnia arytmetyczna wszystkich wyników pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2010 roku wynosiła 0,40 V/m, co stanowi 5,7% wartości dopuszczalnej, natomiast w 2011 roku 0,44 V/m, co stanowi 6,2% wartości dopuszczalnej.

Niepokojące jest jednak występowanie terenów, na których poziomy pole elektromagnetycznych w środowisku przekraczają wartości dopuszczalne. Zatem zasadne jest kontynuowanie badań monitoringowych pól elektromagnetycznych w środowisku.

Działalność kontrolna WIOŚ w Szczecinie

Do istotnych zadań wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska należy kontrola przestrzegania prawa.

W latach 2010-2011 WIOŚ w Szczecinie realizował zadania kontrolne określone w ustawie *o Inspekcji Ochrony Środowiska* oraz w *Ogólnych kierunkach działania IOŚ*, ustalonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska jako kierującego realizacją zadań Inspekcji. Ogólne kierunki stanowią katalog priorytetowych zadań podejmowanych przez organy Inspekcji w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, to jest usuwania lub ograniczania głównych problemów ekologicznych charakterystycznych dla obszaru całego kraju oraz praktycznego zastosowania nowych instrumentów prawnych, wynikających z implementacji ustawodawstwa i administracyjnych procedur Unii Europejskiej.

W latach 2010-2011 WIOŚ w Szczecinie wraz z Delegaturą w Koszalinie przeprowadził ogółem 2 175 kontroli. Kontroli, podczas których stwierdzono naruszenia, było łącznie 700.

W okresie 2010-2011 przyczyny nieprzestrzegania przepisów ochrony środowiska w znacznej mierze pokrywają się z przyczynami stwierdzonymi w latach ubiegłych. Jako główną przyczynę należy wskazać częste zmiany przepisów i brak wystarczających informacji o tych zmianach w mediach. Często ochroną środowiska w zakładach zajmują się osoby, które zagadnienia te mają przypisane jako zadanie dodatkowe. Naruszanie przepisów ochrony środowiska wynika również ze złej kondycji finansowej zakładów, co uniemożliwia stosowanie nowych technologii i urządzeń chroniących środowisko. Świadome naruszanie wymogów środowiska przejawia się w nielegalnym przetwarzaniu odpadów – zużytych pojazdów samochodowych, sprzętu elektrycznego i elektronicznego, poza instalacjami do tego typu działań uprawnionymi. Wiele problemów podmiotom korzystającym ze środowiska sprawiają obowiązki sprawozdawcze i ewidencyjne, a także uzyskiwanie wymaganych decyzji regulujących stan formalno-prawny prowadzonej działalności gospodarczej.

Do innych przyczyn niezadowolającego stanu w dziedzinie przestrzegania przepisów ochrony środowiska należy zaliczyć: wykorzystywanie luk prawnych lub nadinterpretacja przepisów, utrudniony dostęp do informatorów i poradników, mnogość przepisów, brak informacji o obowiązkach wynikających z przepisów dla małych przedsiębiorców, brak znajomości prawa ekologicznego w niewielkich firmach, w których po raz pierwszy przeprowadzono kontrolę, spalanie różnorodnych odpadów w piecach c.o., świadome nieprzestrzeganie przepisów ze względu na poczucie bezkarności, konieczność poniesienia znacznych wydatków związanych z dostosowaniem się do obowiązujących przepisów, lokalizację osiedli mieszkaniowych w pobliżu obszarów przemysłowych i dróg o dużym natężeniu ruchu, brak aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego.

Finansowanie działań proekologicznych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

WFOŚiGW w Szczecinie odgrywa bardzo istotną rolę w realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska w województwie zachodniopomorskim. Instytucja ta dofinansowuje przedsięwzięcia służące ochronie środowiska, a jej działania ukierunkowane są na skuteczne i efektywne wspieranie inicjatyw mających na celu poprawę stanu środowiska w województwie zachodniopomorskim i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami.

Głównym wyznacznikiem zadań realizowanych przez WFOŚiGW w Szczecinie w latach 2010-2011 była *Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie na lata 2009-2012*.

Podstawowe cele działalności zostały określone z uwzględnieniem celów krajowych określonych w:

- Polityce Ekologicznej Państwa,
- Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020,
- Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowym i Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami.

W latach 2010-2011, w ramach działalności statutowej, środki WFOŚiGW w Szczecinie skierowane były głównie na dofinansowanie zadań w obszarze ochrony wód, ochrony atmosfery i gospodarki wodnej. Zrealizowano również wiele projektów z zakresu ochrony powierzchni ziemi, ochrony przyrody, monitoringu środowiska i nadzwyczajnych zagrożeń oraz edukacji ekologicznej. Największą liczbę inwestycji zrealizowano z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz termomodernizacji.

Ogólna kwota pomocy finansowej w 2011 roku ze środków WFOŚiGW w Szczecinie wyniosła 105 043,06 tys. zł, z tego na pożyczki przeznaczono 82 527,92 tys. zł, co stanowi 79% udzielonego wsparcia finansowego. Była to kwota wyższa od kwoty pomocy finansowej w roku 2010.